

BOTANISKA NOTISER.

UTGIFNE AF

AL. ED. LINDBLOM.

N° 2. Lund den 1 Juni. 1839.

Nekrolog *).

SÖREN CHRISTIAN SOMMERFELT föddes d. 9 April 1794 på gården Sukkestød på Soten i Agershus Stift i Norge. Hans fader var Amtmannen öfver Christians Amt, Christian Sommerfelt, som dog 1811; modren Anna Sofia Hagerup, en dotter af Justitie-Rådet Byfoged Hagerup i Christiania. — Begåfvad med ett lifligt lärgirigt sinne och ett förträffeligt minne fattade Sommerfelt redan som barn lust för vetenskaperna, dervid handledd af sin lärde insigtsfulle fader. Nuvarande soknpresten i Grans pastorat på Hadeland Hieronymus Heyerdahl var då faderns närmaste granne, och han blef äfven sonens lärare, och under hela dess lifstid dess varmaste trognaste vän. År 1810 reste Sommerfelt till Köpenhamn, vid hvars Uniuersitet han 1812 blef student. Redan under barn-åren röjdes hos honom en utmärkt naturlig fallenhet för naturvetenskaperna; hans skarpa blick, utmärkta observationsförmåga och högst ovanliga lätthet och säkerhet att genast upfatta hos naturföremålen deras åtskilnader och deras karakteristika känнемärken, utvecklades redan tidigt. Hans fader, sjelf naturkännare, (14:de och 15:de häftena af Topographisk Journal för Norge innehålla en af honom författad beskrifning öfver Christians Amt, hvori äfven förekommer en förteckning öfver de i denna trakt då funna vexter) egde en liten samling af fossilier och vexter samt ett godt bibliotek.

*) För de i denna upsats innehållna upgifter har Utg. hufvudsakligen att tacka Kand. Fr. Schübeler i Kristiania, hvilken, enligt dess egen upgift, erhållit de flesta af Sommerfelts lärare och varmaste vän, Kyrkoherden H. Heyerdahl i Gran.

Genom begagnandet af dessa, och en daglig vägledning af fadren, väcktes, närdes och förökades sonens håg särdeles för Botaniken. Såsom student egnade han sig med ännu större frihet och ifver åt denna vetenskap, dervid vägledad af Etats-Rådet Professor Hornemann; och ehuru han från början ämnat studera teologi, öfvergaf han likväl snart detta studium för att ensamt och uteslutande egna sig åt naturvetenskaperna, dertill äggad (såsom han sjelf säger i inledningen till Supplementum Floræ Lapponicæ) af ett på regeringens löfte grundadt hopp, att såsom lärare i dessa vetenskaper blifva anställd vid det i Kristiania kort förut inrättade Universitet. Men sedan han förgäfves under trenne år väntat på uppfyllandet af detta löfte, vände han sig åter till Teologien, och undergick 1816 i Kristiania teologiska embetsexamen med högsta betyget. Den 28 Maj 1818 gifte han sig med Jörgine Krohn, dotter af aflidne Major Krohn. Samma år utnämndes han till Pastor i Saltens Pastorat i Nordlanden. I det landtliga lugn han här njöt, använde han alla från sin tjenstbefattning lediga stunder på undersökningen af den trakt der han vistades och den natur, hvaraf han omgafs. Resultaterna af dessa undersökningar har han nedlagt dels i sin beskrifning öfver Salten, dels i Supplementum Floræ Lapponicæ. — År 1824 blef han enligt sin önskan härifrån förflyttad till residerande Kapellan vid Askers pastorat i Agershus Stift nära Kristiania, hvarest han oförtrutet fortsatte sina botaniska forskningar. Han hade här sin lilla men treffliga boning vid Bjerke Annexkyrka, och det var här som Utg. under sin resa i Norge 1826 gjorde hans bekantskap. Under sommaren 1827 företog Sommerfelt en högst besvärlig botanisk exkursion till Bergens stift, och det var under denna som han ådrog sig den sjukdom, som mot årets slut angrep honom och hvarifrån han sedermera aldrig blef fullkomligt frisk. År 1828 blef han befordrad till Kyrkoherde i Ringebo pastorat i en bland den herrliga Guldbrandsdalens herrligaste trakter. Äfven här fortfor han att, så vidt helsa och krafter medgäfv, alltjemt sysslosätta sig med sitt favorit-

studium ända tills sin död, som inträffade den 28 Decem-
ber 1838.

Sommerfelt var lång till vexten, men af svag kroppsbygg-
nad, så att det endast var hans utmärkta ordentlighet och
måttlighet, i förening med en oafbruten nästan outtröttlig verk-
samhet, som gjorde att hans hälsa förblef god, ända till slu-
tet af 1827, då han hemsöktes af en ytterst sträng nervfe-
ber, som i hög grad försvagade honom och hvars följder
han aldrig fullkomligt kunde öfvervinna, så att han ifrån den
tiden knappast egde någon riktigt frisk dag. Isynnerhet för-
svagades synnerverna, så att han under de sednare åren all-
deles icke på något sätt kunde anstränga sina förut så skarpa
ögon, hvarigenom han beröfvades nöjet att läsa, äfvensom
att undersöka sina favoriter, mossor och lafvar. Det största
nöjet skänkte honom en trädgård, som han ej utan möda och
kostnad anlagt utanför sin utmärkt väl belägna prestgård;
här, äfvensom i rummen, odlade han en ej obetydlig mängd
blommor. — Ju mera man blef bekant med honom, desto
intressantare fann man honom och desto mera älskade man
honom. De dagar Utg. år 1837 tillbragte hos honom räknar
han bland de intressantaste under denna i så många hänse-
enden intressanta resa. Sommerfelt var på sin tid Norges
utmärktaste och mest skarpsynte Botanist, hvilken så väl
vetenskapen i allmänhet, som Norges Flora i synnerhet, har att
tacka för många intressanta och viktiga upptäckter. Han hade
för afsigt att utarbetea en flora öfver Norge; en plan, hvars
realiserande tillintetgjordes genom hans långvariga sjukdom.
Han var en uplyst teolog, en samvetsgrann och nitisk reli-
gionslärare, en öm make och far. Han efterlemnade maka
och 9 barn.

Han var medlem af Vetenskaps-Akademien i Stockholm,
Kongl. Norske Videnskabers-Selskap i Trondhjem, den Phy-
siographiska Forening i Kristiania, Fysiografiska Sällska-
pet i Lund.

Sommerfelts skrifter och afhandlingar äro, såvidt Utg.
känner, följande:

Supplementum Floræ Lapponicæ. Christianiæ 1826.
I det Kongl. Norske Videnskabers-Selskabs Skrifter i
det 19:de Aarhundrede 2:t Bind 2 Hefte:

Physisk-Økonomisk Beskrivelse over Salt dalen i Nord-
landene.

I Magazin for Natur-Videnskaberne:
Aarg. 1823, h. 3.

Bidrag till den Norske Ornithologie.
Aarg. 1824, h. 1.

Beskrivelse over to mindre bekjendte grønlandske Planter
Lychnis triflora og *Draba oblongata*.

Aarg. 1824, h. 4.
Om den røde Sneer eller *Sphærella nivalis* *Sommerf.* *Uredo*
nivalis Auctor.

Aarg. 1827, h. 1.
Bemærkninger ved Supplementum Floræ Lapponicæ.

Cenangium diffusum, *Physarum vernum*, *Circinotrichum ru-*
fum, opdagede og beskrevne.

Aarg. 1827, h. 2; Aarg. 1828, h. 1.
Bemærkninger paa en botanisk Excursion till Bergens Stift.

I Anden Rækkes første Binds 2 Hefte:
Bidrag till Spitsbergens og Beeren-Ejlands Flora efter Her-

barier medbragte af M. Keilhau.
I Vetenskaps-Akademiens Handlingar: 1823.

Lichenologiska Bidrag.
1834.

Aspidium crenatum, en ny art Ormbunke fraa Norge (äfven
beskrifven i Magazin for Natur-Videnskaberne 12 B. 1 h.)

1837.
Glyceria norvegica *Sommerf.* og *Agrostis svaveolens* *Blytt*,
beskrefne. (Detta var Sommerfelts sista botaniska uppsats.)

Ett bref från Linné.

Som allt hvad, som angår en för alla tider utmärkt och
ryktbar man, eger märkvärdighet och intresse, och då redan

så många bref från Linné äro tryckta, torde det ej vara opassande att här införa följande, hvilket blifvit Utg. benäget meddeladt af H:r Kandidat Brovall, som i Göteborg erhållit detsamma.

”Edel och Högackad H:r Directeur

För det af H:r Sparrman ifrån Cap. b. spei öfverkomne bref, som H:r Directeuren behagat med posten öfversända, aflägger jag ödmukast tacksäjelse; Det skulle fagna mig högeligen om jag på något sätt viste att kunna med min ringa tjänst visa någon ärkiensla, hälst om något funnes uti academiæ trädgården som kunne behaga, då jag äfter första ordres skulle visa min vörndnad.

H:r Sparrman berättar att han tillika sändt ett litet paquet med uptorkade örter, som dock voro större än att det med posten till Upsala upsändas kunne. Skulle det samma äfven ankommit, skall jag hos H:r Directeuren vördsammast supplicera om det samma, då nogon resande går på Upsala, förblifver med all hög aktning

Edel och Högackad H:r Directeurens

Upsala 1772

ödmuke tienare

d. 9. Novemb.

Carl v. Linne

Utanskriften :

Directeuren vid Ostindiska Compagniet

Edel och Högackad Herren

H:r Malm

friibr

Giötheborg.”

Brefvet är försegladt med Linnés adliga sigill. Handskriften är vacker och utmärkt redig och tydlig, i alla afseenden vida bättre än i det, som finnes afkopieradt i Linnés egenhändiga anteckningar Tab. 1., ehuru mycken likhet eger rum mellan de särskilta dragen och bokstäfverna. Detta bref skall blifva öfverlemnadt till härvarande Universitetsbibliotek, för att förvaras jemte de redan förut dit skänkta.

Underrättelse om Kobresia nardina. Horn,
meddelad af E. Fries.

Bland de många intressanta vexter, som Löjtnant Wormskjöld hemförde från Grönland, var äfven ett Starrgräs, som han meddelade mig under namn af *Kobresia scirpina minor*. I *Flora Dan. t. 1529* är den afbildad under detta namn, men i blommande tillstånd. Herr Profess. *Hornemann* fann den likväl vid närmare granskning alldeles skild derifrån och uptog den i sin *Nomencl. Fl. Dan. p. 74* under namn af *Kobresia nardina*; ett utmärkt väl passande artnamn, då den genom sina tufviga syllika blad till sitt vextsätt liknar den bekanta *Nardus stricta*. Nämde vext, som hittills endast blifvit funnen i Grönland, fans äfven i *Junkersdalen* vid *Virijaur* i Luleå Lappmark 1837 af Studeranden *J. Ångström*, som med ett litet understöd af Kongl. Vetenskaps-Societeten i Upsala gjorde en resa genom Norska Nordlanden och mellersta Lappmarken. Utom flera intressanta Bryologiska fynd, voro äfven några Phanerogamer, som H:r Ångström lemnade till min granskning, hvilka för Nordiska Floran äro af synnerlig vigt, såsom *Draba trichella*, den i Kärnthen hittills endast funna *Braya alpina* *) och ofvannämde *Kobresia nardina* Horn.

Utom det intresse denna sistnämnda vext har som en ny tillökning i Lappska Floran tillkommer äfven, att vi derigenom sättas i tillfälle att uplysa dess verkliga slägte. Ehuru mycken likhet den har med en *Kobresia*, så att äfven H:r

*) Denna upptäcktes af H:r Ångström på tvenne särskilda ställen, nemligen Baadfjeldet i Norska Nordlanden och vid Säckok i Luleå Lappmark. — (Till denna art hör utan all tvifvel den af Prof. *Zetterstedt* på fjällryggen mellan Torneå Lappmark och Finnmarken d. 13 Juli 1821 funna och i Prof:s resa genom *Sveriges och Norrrikes Lappmarker 2:a delen p. 59 i noten* anmärkta vext. Det enda ofullständiga funna exemplaret, som Prof. *Zetterstedt* benäget lemnat mig till granskning, öfverensstämmer i hufvudsaken med exemplar meddeladt af Prof. *Fries*; det förra är endast mera hårigt och grenigt, äfvensom bladen synas något smalare. *Utgifvarens tillägg*).

Angström först ansåg den för någon mindre form deraf, är den en verklig *Carex* med 2 märken- och fröet inneslutet inom det flasklika frögömmet. Den hör till samma afdelning med *Carex pulicaris* och *capitata*, men kan med ingendera förväxlas. Dess diagnos blir:

Carex nardina, spica androgyna simplici ovata pauciflora, superne mascula, stigmatibus binis, fructibus erectis stipitatis oblongo-lanceolatis utrinque acutis obsolete nervosis, ore bidentato, squamas subrotundo-ovatas obtusas late scarioso-marginatas superantibus, culmo tereti foliisque subulatis canaliculatis, vaginis scariosis nervosis arcte cæspitoso-involutis. — In *Grönlandia*, *Lapponia Lulensi*.

Obs. Radix plurimis foliorum fasciculis stipitatis dense cæspitosa. Folia rigida, culmum superantia, ut plurimum curvata et, ut perennantia, ex parte emarcida; vaginæ radicales ferrugineæ. Culmus lævis, uncialis circiter. Flores utriusque sexus subterni; squamæ fusco-ferrugineæ, infima acuminato-mucronata, reliquæ obtusissimæ. Fructus glabri, immaturi læves.

*Öfversigt af Skandinaviens Draber, af Al. Ed.
Lindblom.*

Uti en utförligare afhandling, som kommer att införas i Kongl. Vetenskaps-Akademiens Handlingar, har jag mera monografiskt afhandlat detta slägte, dels till följe af de observationer, hvilka jag under mitt vistande på Dovrefjeld i Norge 1837 var i tillfälle göra, dels till följe af den jemförelse och granskning af talrika exemplar af hithörande arter och former från olika trakter, som jag efter min återkomst fått emottaga från Skandinaviens flesta Botanister, äfvensom från Prof. Hornschuch i Greifswald. Ehuru utrymmet i denna tidskrift ej tillåter intagandet af denna afhandling i hela dess vidd, har jag dock ansett mig här böra meddela en synoptisk öfversigt af de inom Skandinavien förekommande arter af slägtet *Draba* och deras utbredning, hvarvid jag vill för-

utskicka några anmärkningar öfver hela slägtets indelning i sektioner.

Som bekant är, afsöndrade först R. Brown från slägtet *Draba*, sådant det af Linné begränsades, *Dr. pyrenaica* såsom eget slägte under namn af *Petrocallis*, hvilket hufvudsakligen skiljes från *Draba*: *loculis siliculæ dispermis, funiculis umbilicalibus dissepimento adnatis, cotyledonibus oblique accumbentibus*; derefter afsöndrade Decandolle *Draba verna* et affines under namn af *Erophila*, hvilket slägtes enda karakter innefattades i petala bipartita. De under *Draba* qvarstående arterna indelar Decandolle i 5 sektioner, hvilka han på följande sätt karakteriserar:

1. *Aizopsis*: Perennes. Scapus nudus. Folia rigida ciliata. Flores flavi. Stylus filiformis varius.
2. *Chrysodraba*: Perennes. Folia non rigida nec carinata. Flores flavi. Stylus subnullus aut brevis.
3. *Leucodraba*: Perennes. Folia non rigida. Flores albi.
4. *Holarges*: Annuæ aut biennes. Stylus brevis.
5. *Drabella*: Annuæ aut biennes. Stylus nullus.

Af dessa sektioner äro den första och femte ganska naturliga och lätt distinkta; deremot synas mig de trenne öfriga alltför artificiella och icke grundade på nog konstanta och utmärkta karakterer. Blommornas färg utgöra nemligen den enda skilnaden mellan *Chryso-* och *Leuco-drabæ*, hvilka i allt öfrigt äro lika; men denna karakter är af ett vida underordnad värde och icke absolut konstant. Sålunda har jag sjelf flerfaldiga gånger funnit *Dr. alpina* med bleka, nästan hvitaktiga blommor, och af *Dr. glacialis* har jag från Grönland sett lika beskaffade exemplar, hvilka man, då man blott ser på blommornas färg, svårligen kan skilja från torra exemplar af *Dr. hirta*, hvars blommor äfven i lefvande tillstånd stöta i svafvelgult, hvilken färg de torra nästan alltid antaga. (Fortsättes).